C/2025/6697

12.12.2025 г.

СТАНОВИЩЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

от 7 ноември 2025 година

относно предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програмата за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране за периода 2028—2034 г. (програма „Перикъл V“) и за отмяна на Регламент (ЕС) 2021/840

(CON/2025/34)

(C/2025/6697)

Въведение и правно основание

На 8 и 15 октомври 2025 г. Европейската централна банка (ЕЦБ) получи искания съответно от Съвета на Европейския съюз и от Европейския парламент за становище относно предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програмата за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране за периода 2028—2034 г. (програма „Перикъл V“) и за отмяна на Регламент (ЕС) 2021/840 ([1]) (наричан по-долу „предложеният регламент“).

ЕЦБ е компетентна да даде становище на основание член 133 от Договора за функционирането на Европейския съюз, съгласно който, без да се засягат правомощията, предоставени на ЕЦБ, Европейският парламент и Съветът определят необходимите мерки относно използването на еврото като единна парична единица след консултация с ЕЦБ. Управителният съвет прие настоящото становище съгласно член 17.5, първо изречение от Процедурния правилник на Европейската централна банка.

1. Общи бележки

1.1. ЕЦБ отбелязва, че предложеният регламент ще замени настоящата програма „Перикъл IV“ за периода 2021—2027 г., създадена с Регламент (ЕС) 2021/840 на Европейския парламент и на Съвета ([2]). Програмата „Перикъл V“ ще се прилага от 2028 до 2034 г.

1.2. ЕЦБ поддържа становището си, че програмата „Перикъл“ е полезен принос към дейностите, които вече се извършват от ЕЦБ, Европол и националните органи в борбата срещу фалшифицирането на евробанкноти и евромонети ([3]). ЕЦБ е уверена, че програмата „Перикъл V“ ще продължи да допринася за запазването на целостта на евробанкнотите и евромонетите и за противодействието на всяка потенциална заплаха срещу използването на еврото като единна валута.

1.3. ЕЦБ подчертава активното си участие в борбата срещу фалшифицирането. По-специално ЕЦБ разработва дизайна и защитните елементи на евробанкнотите, които позволяват на широката общественост и експертите да разграничават истински банкноти от фалшификати и които имат възпиращо действие по отношение на фалшификаторите.

1.4. Първата серия евробанкноти беше пусната в обращение на 1 януари 2002 г. От 2013 г. банкнотите от втората серия, т.е. серията „Европа“, са пускани в обращение постепенно. За подготовката на пускането в обращение на банкноти с подобрени защитни елементи ЕЦБ и националните централни банки на Евросистемата предоставят широк набор от информация на производителите и доставчиците на банкнотообработващо оборудване, както и на търговските банки, търговците на дребно и други лица, които използват банкнотообработващо оборудване или ежедневно боравят с пари в брой. ЕЦБ също осигурява програми за обучение и обучителни материали за допълване на обучението на лицата,

([1]) COM(2025) 462 final.

([2]) Регламент (ЕС) 2021/840 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за създаване на програма за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране за периода 2021—2027 г. (програма „Перикъл IV“) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 331/2014 (ОВ L 186, 27.5.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/840/oj).

([3]) Вж. параграф 1 от Становище CON/2006/35 на Европейската централна банка от 5 юли 2006 г. по искане на Съвета на Европейския съюз относно две предложения за решения на Съвета относно програмата за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране (програма „Перикъл“) (ОВ C 163, 14.7.2006 г., стр. 7), параграф 1.1 от Становище CON/2012/17 на Европейската централна банка от 2 март 2012 г. относно предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране (програма „Перикъл 2020“) (ОВ C 137, 12.5.2012 г., стр. 7) и параграф 1.2 от Становище CON/2018/35 на Европейската централна банка от 16 август 2018 г. относно предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране (програма „Перикъл IV“) (ОВ C 378, 19.10.2018 г., стр. 2). Всички становища на ЕЦБ се публикуват на EUR-Lex.

работещи с пари в брой на професионална основа. Освен това след пускането в обращение на нова серия банкноти на обществеността се предоставя информация относно дизайна и защитните елементи. Понастоящем ЕЦБ подготвя нова серия евробанкноти, за да гарантира, че те ще останат сигурни, ефективни и устойчиви. В процеса участват активно и експерти, и обществеността. Окончателното решение за темата и дизайна ще бъде взето от Управителния съвет на ЕЦБ, а датата за въвеждане в обращение на новата серия евробанкноти ще бъде определена на по-късен етап.

1.5. Освен това ЕЦБ анализира нови видове фалшификати в своя Център за анализ на фалшификати и използва полученото знание, за да съветва правоприлагащите органи. Центърът координира разпространението на всички известни технически и статистически данни относно фалшификати на евро до всички заинтересовани страни.

1.6. Фалшификаторите използват широк набор от хардуер и софтуер за цифрово формиране на изображения, наред с други техники. В отговор на това Групата от централни банки за ограничаване на фалшифицирането, в която ЕЦБ членува, поддържа и използва технологии, като например системи за ограничаване на фалшифицирането, които предотвратяват копирането и възпроизвеждането на изображения от защитените банкноти.

1.7. ЕЦБ е съгласна, че е необходимо непрекъснато внимание за противодействие на възникващите заплахи от фалшифициране. Поради това ЕЦБ приветства факта, че програмата „Перикъл V“ има за цел да противодейства на потенциалните заплахи за цифровото евро, ако то бъде емитирано в бъдеще, за да се запази целостта на еврото във всичките му форми. Също така ЕЦБ приветства факта, че както заплахите, породени от изкуствения интелект, така и възможностите за разследване, които той предлага, се вземат предвид в целите на програмата. Действията, които отговарят на условията за финансиране, следва да обхващат потенциалното бъдещо развитие в тези области.

2. **Специфични забележки**

2.1. Заглавието и член 1 от предложения регламент следва да бъдат разширени, за да включат позоваване на други потенциални заплахи, които да обхванат нови развития, включително в контекста на бъдещото цифрово евро, в съответствие със съображение 12 и член 2, параграф 2 от предложения регламент и с приложението към него.

2.2. Съгласно член 7 от предложения регламент програмата „Перикъл V“ се изпълнява в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета ([4]) при пряко управление или при непряко управление със субектите, посочени в член 62, параграф 1, буква в) от същия регламент. Съгласно обяснителния меморандум, придружаващ предложението за регламент, програмата „Перикъл V“ се счита за допълваща и съгласувана с инициативите, предприети от ЕЦБ и Европол. Поради това необходимостта да се осигури съгласуваност и да се избегне ненужно дублиране със съответните мерки, предприети от други компетентни субекти по отношение на фалшифицирането на банкноти и монети, по-специално съответно от ЕЦБ и Европол, е от основно значение. Поради тази причина при изпълнението на действията, допустими по програмата „Перикъл V“, Комисията следва да вземе предвид съществуващите и планираните дейности на ЕЦБ и Европол във връзка със заплахите срещу единната валута, като фалшифицирането и свързаните с него измами, включително производството и разпространението на фалшифицирани банкноти. Това е в съответствие с член 4, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/840, който предложеният регламент ще отмени. ЕЦБ насърчава Комисията да използва напълно опита на ЕЦБ при провеждането на обучения и предоставянето на информация за евробанкнотите, както и да гарантира, че предложеният регламент осигурява пълноценното участие на ЕЦБ във връзка с това.

2.3. Освен това, позовавайки се на доброто функциониране на сътрудничеството между заинтересованите страни по програма „Перикъл V“, ЕЦБ потвърждава становището си, че би било от полза Комисията да поддържа връзка с ЕЦБ и Европол и да ги включи в процеса на вземане на решения относно действията, които предстои да бъдат финансирани по програма „Перикъл V“, по-специално за съвместно разглеждане на инициативи. По този начин ще се избегне евентуално дублиране и припокриване между програма „Перикъл V“, други съответни програми и обучителните дейности на ЕЦБ ([5]). Това сътрудничество също така би улеснило прилагането на съгласувана стратегия срещу

([4]) Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (ОВ L, 2024/2509, 26.9.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([5]) Вж. параграф 8 от Становище CON/2005/22 на Европейската централна банка от 21 юни 2005 г. по искане на Съвета на Европейския съюз относно две предложения за решения на Съвета относно програмата за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране (програма „Перикъл“) (ОВ C 161, 1.7.2005 г., стр. 11), параграф 2.2 от Становище CON/2006/35, параграф 2.4 от Становище CON/2012/17 и параграф 2.2 от Становище CON/2018/35.

фалшифицирането на еврото и свързаните с него измами. Поради това член 8, параграф 1 от предложения регламент следва да бъде изменен, за да се предвиди, че Комисията ще проведе предварителна консултация с основните участващи страни, включително ЕЦБ и Европол, по отношение на действията, които трябва да бъдат предприети. Комисията следва да предостави на ЕЦБ достатъчно време да се запознае с документацията във връзка с действията, които трябва да бъдат предприети в съответствие с член 8, параграф 1 и с точки 1 и 3 от приложението към предложения регламент ([6]).

2.4. Член 4, параграф 2 от предложения регламент следва също така да бъде изменен, за да се предвиди предварителна консултация с основните участващи страни, включително ЕЦБ и Европол, когато Комисията изпълнява допълнителни ресурси в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, при пряко управление или при непряко управление със субектите, посочени в член 62, параграф 1, буква в) от същия регламент.

2.5. ЕЦБ изтъква необходимостта 1) да бъде редовно включвана в подготовката на докладите за оценка по време на програмата, за да се отразят мерките, които е взела и нейното активно участие в борбата срещу фалшифицирането и свързаните с него измами; 2) обратната информация от субектите, участващи активно в съответните мерки заедно с Комисията, да бъде надлежно включена в докладите за оценка и съобщенията; 3) да бъде редовно информирана в бъдеще относно програмата; и 4) да бъде консултирана преди приемането на евентуален делегиран акт за разработване на разпоредби за мониторинг и оценка на рамката. В това отношение ЕЦБ отбелязва, че съгласно член 133 от Договора с нея трябва да се проведе консултация, преди да бъдат определени мерките, необходими за използването на еврото като единна валута. Това задължение не се ограничава до предложения регламент, а се прилага и спрямо делегираните актове, които се отнасят до областите на компетентност, определени в основния законодателен акт. Консултацията с ЕЦБ относно предложения регламент се провежда на основание член 133 от Договора и поради това с нея би следвало да се проведе консултация и преди приемането на делегирани актове за прилагане на мерки с цел защита на еврото срещу фалшифициране и свързаните с него измами, които са необходими за използването на еврото като единна парична единица.

2.6. Накрая, по отношение на действията, посочени в член 8, параграф 5 и включени в точки 1 и 2 от приложението към предложения регламент, ЕЦБ предлага да се включат съвместни действия, насочени към производството на фалшифицирани банкноти и монети извън еврозоната и тяхното разпространение в еврозоната. Според обяснителния меморандум, придружаващ предложението за регламент, въпреки че средният брой на годишно откритите фалшифицирани евробанкноти остава под контрол, е необходима постоянна бдителност, което се потвърждава от все повечето висококачествени фалшификации на еврото и защитните му елементи в интернет/даркнет, появата на банкноти с променен дизайн и съществуването на места, превърнали се в центрове на този вид престъпност, например в Турция и Китай.

Когато ЕЦБ отправя препоръки за изменения на предложения регламент, конкретните предложения с обяснителен текст към тях се представят в технически работен документ. Техническият работен документ е достъпен на английски език в EUR-Lex.

Съставено във Франкфурт на Майн на 7 ноември 2025 година.

Председател на ЕЦБ
Christine LAGARDE

([6]) Вж. параграф 2.5 от Становище CON/2012/17 и параграф 2.2 от Становище CON/2018/35.